

คำวินิจฉัยของ นายเขาว์ สายเชื้อ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๕๒

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๒

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคปฏิรูป

ด้วยนายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีคำร้องลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคปฏิรูป ด้วยเหตุที่พรรคปฏิรูปซึ่งเป็นพรรคการเมืองตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๕ และเป็นพรรคการเมืองตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มิได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลบังคับใช้ คือ ในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งพรรคการเมืองต้องแจ้งผลการจัดตั้งสาขาพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าว พรรคปฏิรูปได้ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคครบถ้วนแต่ไม่มีการจัดตั้งสาขาพรรคตามที่กฎหมายกำหนด พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๔ กำหนดว่าพรรคการเมืองตามมาตรา ๕๒ พรรคใดไม่ดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๕ ให้พรรคการเมืองนั้นยุบไปตามมาตรา ๖๕ โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ด้วยเหตุนี้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคปฏิรูป

ความเป็นมาและข้อเท็จจริง

ความเป็นมาและข้อเท็จจริงตามเอกสารที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับจากนายทะเบียนพรรคการเมืองมีว่า พรรคปฏิรูปจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๕ ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมืองชื่อ พรรคปฏิรูป ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ทะเบียนเลขที่ ๕๓/๒๕๕๑ ตั้งอยู่เลขที่ ๕๕๕ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดพร้าว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐ มีนายธีระศักดิ์ จตุพรประสิทธิ์ เป็นหัวหน้าพรรค และมีนายสืบพงษ์ รุจิไชยวัฒน์ เป็นเลขาธิการพรรค มีคณะกรรมการบริหารพรรค ๑๒ คน ต่อมาได้มีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เรื่อง พรรคปฏิรูปเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรค

ตามมติการประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรค
ชุดใหม่ ๑๑ คน มีนายวิเชียร รัตนะวิเชียร เป็นหัวหน้าพรรค และนายศ คุปติมนัส เป็นเลขาธิการพรรค
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีผลบังคับใช้
ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ มาตรา ๕๒ กำหนดให้พรรคการเมืองซึ่งจดทะเบียนไว้ก่อนหน้านี้นี้
ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญฉบับนี้ และในกรณีที่พรรคการเมืองดังกล่าวพรรคโดยังมิได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕
ให้พรรคการเมืองนั้นดำเนินการให้ครบถ้วนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และมาตรา ๕๔ วรรคแรก กำหนดว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองตาม
มาตรา ๕๒ ไม่ดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๕ ให้พรรคการเมืองนั้นเป็นอันยุบไปตามมาตรา ๖๕
และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “มาตรา ๖๕
พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕)
เมื่อปรากฏก่อนนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕)
ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏก่อนนายทะเบียน
เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน
ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

พรรคการเมืองต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้แก่ ให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย
สมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขา
พรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ออกประกาศนายทะเบียน
พรรคการเมือง เรื่อง บัญชีรายชื่อภาคและจังหวัด ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๑

ต่อมา นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจพบว่าพรรคปฏิรูปได้ดำเนินการให้มีสมาชิกครบถ้วน
แต่มิได้จัดตั้งสาขาพรรคปฏิรูปภายในกำหนดเวลา คือ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๑ จึงส่งคำร้องลงวันที่
๕ มกราคม ๒๕๕๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคปฏิรูป

หัวหน้าพรรคปฏิรูปได้มีหนังสือแจ้งประธานศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒
ว่า พรรคปฏิรูปประสบอุปสรรคหลายประการไม่อาจดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคปฏิรูปได้ทันเวลา
ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งพรรคปฏิรูปไม่มีเจตนาหลีกเลี่ยงหรือฝ่าฝืนกฎหมายรัฐธรรมนูญ และไม่ขอ
คัดค้านในการที่ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง) เสนอให้ศาล
รัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคปฏิรูป

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

ประเด็นปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัย ได้แก่ (๑) การสั่งยุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ และ (๒) กรณีตามคำร้องนี้ มีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคปฏิรูปได้หรือไม่

ประเด็นแรก ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคมวลชน สรุปรว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ตามนัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ มาตรา ๑๑๘ (๕) และมาตรา ๓๒๘ (๒) และตามความในมาตรา ๖๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีสาระสำคัญว่า การที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองในกรณีอื่นนอกจากมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญด้วยนั้น มิใช่เป็นการให้อำนาจนอกเหนือตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดแต่อย่างใด ประเด็นนี้จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยซ้ำอีก เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองส่งคำร้องมาตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ประเด็นที่สอง มีข้อพิจารณาว่า พรรคปฏิรูปเป็นพรรคการเมืองและมีหน้าที่ต้องดำเนินการตาม มาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ พรรคปฏิรูปจดทะเบียนถูกต้องตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๕ และเป็นพรรคการเมืองตามบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๒

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา ๕๕ วรรคแรก บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองใดตามมาตรา ๕๒ ไม่ดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๕ ให้พรรคการเมืองนั้นเป็นอันยุบไปตามมาตรา ๖๕ และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง” มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ เมื่อปรากฏก่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏก่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น”

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีเหตุตามมาตรา ๖๕ (๕) และมาตรา ๕๔ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวคือ พรรคปฏิรูปมิได้จัดตั้งสาขาพรรคตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ ภายในเวลาซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงวินิจฉัยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคปฏิรูป

นายเชาวน์ สายเชื้อ
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ